

Jan Stavinoha
Pražský dixieland
Dokořán 2016, 186 s.

Debut dnes již nizozemského autora a srpnového emigranta Jana Stavinohy působí v soudobém kontextu anachronicky, přesto však povědomě. Na přebalu knihy je Stavinoha spojován s hrabalovskou nostalgií a haškovským humorem, ale jeho hlavní inspirační zdroj nemusíme zaštitřovat velkými jmény ani pro něj chodit tak daleko – patrně jím byla především vzpomínka na atmosféru světa, z něhož unikl. Grotesknost Pražského dixielandu je situační a založená na dobových realitách. Jeho humor vychází z konfrontace postav s každodenností totalitní společnosti, jejími psanými i nepsanými pravidly chování a suchým konstatováním důsledků, které přináší střet momentálních osobních zájmů s realitou (nákup masa v době Vánoc) nebo jen obyčejné nedorozumění a které jsou samy o sobě absurdní. Dnes, poté, co autor své povídky z roku 1982 přeložil do češtiny, představuje Pražský dixieland zjevení z jiného světa. Právě toto „přeznačení“ – nikoli texty samy – vzbuzuje onu deklarovanou nostalgii. Povídky v mnohém připomínají Bubáky pro všední den Karla Michala, tedy knihu z roku 1961. Avšak tam, kde Michal těžil z doby absurdity a projevy pokrytectví jinotajně, setkáním „třetího druhu“, Stavinoha odhaluje pokřivenou morálku přímo (vesměs v dialogu). Pražský dixieland je mementem jednoho způsobu psaní o svazujícím režimu: humoristickým zachycením šílené skutečnosti, které ovšem bylo možné jen zvnějšku.

Tereza Šnellerová